סנהדרין הלכה ג ופ"ב מהלי שבועות הלכה ב סמג לאוין רח טור יו"ד סימן שלד

טוש"ע ח"מ סימן כו סעיף א [וברב אלפס עוד במו"ק פרק

ג דף רפו:]: צו ב מיי' פ"ב מהלכות

שבועות הלכה א סמג לאוין רמא טוש"ע יו"ד סימן רלו סעיף ב [וסימן רלו סעי

בן: בן: צוגדה מיי׳ שם הל׳ או

סמג שם טוש"ע יו"ד סי

רלו סעיף ה: דח ו מיי׳ פ״ב מהלי עבודת

כוכבים הלכה ז:

ז [מיי' פ"ה מהל' ממרים הל' א ב טוש"ע יו"ד סימן

רמא סעי׳ או:

תורה אור השלם

1. וְנֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה

הול אלה והוא עד או קר אָלֶּדוֹ וְווּאֹ צֵּוּ אוּ רָאָה אוֹ יָדָע אָם לוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא צֻוֹנוֹ: ויקרא ה א

אתו בָּאָלָה וִאֶת אֵילֵי הָאָרֶץ

יייקי. באלהים ויקש את ערפו

יַאָמּןץ אֶת לְבָבוּ מִשׁוּב אֶל יִי אֱמֹדֵי יִשְׂרָאֵל: יִי אֱלֹדֵי יִשְׂרָאֵל:

דברי הימים ב לו יג 4. אוֹרוּ מֵרוֹז אָמַר מַלְאַךְ יְיָ ארוּ אָרוֹר יִשְׁבֶיהְ בִּי לֹא בָאוּ לְעָזְרַת יְיִ לְעָוָרַת יְיָ בָּגוּ רָיִם: שופטים ה כג בַּגּבּוֹרִים: שופטים ה כג

ַּגַּבְּהְיְ בַּיִּ 5. וְאֵלֶה יַעַמְדוּ עַל הַקְּלְלָה

בְּהֶר עֵיכָל רְאוּבֵן גָּד וְאָשֵׁר וּוְבוּלָן דָן וְנַפְתָּלִי:

. דברים כז יג

דברי הימים ב לו יג

אשר

וְגַם בַּמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנָאצַר

יחזקאל יז יג

ל) רש"ל מ"ז, ב) מו"ק טו.,ג) [עיין מ"ש הרא"ש [סי' כו] לשנות הגרסאו. ד) סנהדריו נו.. לטטת שגני שנון, ו) שמארין ט., **כ**) [סנהדרין סו. ונסמן בעירובין פג.], ו) [עירובין צו. וש"כ], ז) נדרים יג:, ה) קדושין סב. ע"ש סוטה יז. ע"ש, ש. ש) [ויקרא דבורא דחובא פרשה הו. י) רש"ל מ"ז, כ) ולעיל לא:], () בדפו"י שהחזיר, מ) [רש"ש מחק כו' דתנן], ל) [וע"ע תוס' סנהדרין סו: ד"ה מאי וכו' קלת ביתר ביאור],

הגהות הב"ח (מ) גמ' ולא יכרת כל בשר עוד ממי המצול ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ וכתיב ולא יהיה עוד המיס: (צ) שם וכדרבי אביו: (ג) שם בפיסחא יככה מבין לגם שם פפיסקתי בבוד ה' וכן יככם אלהים כל"ל: (ד) תום' ד"ה ושמור וכו' וי"ל דאי לאו דאשכחנא אביו דגמרינן מיניה חבירו לא הוה גמרינן:

גליון הש"ם

גמ' דכתיב וישבע. וכן כי נשבעו ב"י לאמר ארור נותן אשה לבנימו ושופטים כא): ושה לפנית לשופסט כמ). רש"ר ד"ה בו קבלת דברים ובו' וחייב לקיים תגאו. לא ידעתי הא ליכא חיוב לעשות התנאי אלא דאם לא יקיים התנאי בטל המעשה דמכר ומתנה מחילה וכדומה. ובזה למחי לריך לחמן שיהיה קבלה ומה לורך לקבלתו הא הנותן לא נתן רק ע"מ ואם לא יקיים התנאי ממילא בטל הנתינה ול"ע:

מוסף רש"י מרוז. גברא מישראל הוה ושמתיה משום דלא אתי. שיפורא. שופרות (מו"ק טז. יימני. לא אוסיף וגו׳ ולא אוסיף, כפל הדבר לשבועה לווטיף, לפני היוכר עפוניה בראשית ח כא. ונראה שגורס כגירסת הרא"ש סי" כז). אלא על שם המיוחד. דהת כתיב ה' והיינו שם מיוחד, דכתיב (שמות ג) זה שמי לעולם (סנהדרין נו.). כי יקלל אלהיו. דהיינו כנוי דלאו שם המיוחד, וסמיך ליה דלאו מיתה ונוקב שם ה' מות יומת, וקאי נמי אכי יקלל אלהיו (שם). על שם מיוחד במיתה. כדכתיב ונוקב שם ה' וגו' והאי ונשא חטאו לאו מיתה, אלא ונשא חטאו דכרת (שם). ועל הכינויין באזהרה. אלהים לא מקלל, אף על הכינויין נוהר ושם המיוחד נמי בהא אזהרה נפיק, דכל אלהים לשון שררה, כמו (שמות ז) נתתיך אלהים מחוות הנקי כתיב. בלא יו"ד. למשתמע הנקי אם לא שכב דמשתמע הנקי אם לא שכב ותדרוש הכי טומאה תחת לישך מנקי (סוטה יז. וכעי״ז קדושין סב.).

רבינו חננאל

א״ר אבהו מנין לאלה שהיא שבועה שנא׳ ויבא אותו באלה. ואומר וגם במלך . נבוכדנצר מרד אשר השביעו על הקללה וגו' וכתיב ארור אשר יעשה פסל ומסכה. ארור בו נדוי שנאמר אורו

מרוז אמר מלאך ה' וגר' איכא דאמרי מרוז גברא

ה"ג מנין לעשות שבועה שחין עמה חלה כשבועה שיש עמה חלה והוא דאמר לאו לאו השבועה ממש היא אלא יש להזהר כך שנויה בת"כ ש. ובמסכת סוטה מפרשה בפרק היה מביא את וקלת יש עונש בדבר: יכך וכן יככם זו היא אלה מנחתה (דף ית.) היכי דמי שבועה שיש עמה אלה שבועה שלא שנאמרה בתורה. מימה דלעיל לא גמרינן אלא שבועה שאין נטמאת ואם נטמאת יבאו בך: ושמעה אלה ושמעה קול. עמה אלה שהיא כשבועה שיש עמה אלה אבל אלה שאין עמה מדהוה ליה למכתב ושמעה אלה

שמעת מינה דהיא שבועה י' (כל) שיש

בה אלה וכתב קול אלה יתירא

לדרשה התה לחייבה בה׳ משתי

הקולות: ויבא אותו באלה. נבוכדנלר

את לדקיהו: ארור בו נידוי בו

שבועה בו הללה. כל לשונות הללו

הוא משמש ולריך לפרוש ממנו אם אמר חכם ארור בלשון נידוי ואם

אמר אדם לחבירו לשם שבועה וקבלו

עליו שבועה היא והמקלל את חבירו

בלשון ארור הוא לה' קללה היא

וחייב המקלל: ודלמה סרסי עבד.

הבל ארור לאו לשון שבועה הוא:

אמן בו שבועה. העונה אמן אחר

שבועה כמוליא שבועה מפיו: בו

קבלת דברים. האומר לחבירו על

מנת שתקיים לי תנאי כך וכך ואמר אמן קבל דבריו ° וחייב לקיים תנאו:

בו המנת דברים. וראוי לענות אמו

על דבר תפלה ותחנה שהוא לשון

מאמן הדברים שיהא רלון שיהא

אמת כן: ואמרה האשה אמן אמן.

דאי לאו כמוליאה שבועה דמיא

אמאי מבדקה אפילו מושבע מפי

אחרים אין כאן שהרי לא אמרה כלום

אחר שבועה ולא דמיא למשביעני

עליכם שהם י כופרין אחר שבועה

ועונין על דבריו אין אנו יודעין לך

עדות: לאו שבועה. כדמסיים ואזיל

שאמר או לאו לאו מרי זימני או הן הן

. תרי זימני הרי היא כשבועה מאחר

ט שהחזיה דבריו: איש איש כי יהלל.

מת"ל מאחר שעתיד לכתוב ונקב

שם ה' מות יומת ליכתוב איש איש כי יקוב שם ונשה חטהו וימות: על

שם המיוחד. בן ארבע אותיות דיו"ד

ה"י: באוהרה. אלהים לא תקלל

ושמות כבו: בנהבו שם יומת כו'.

קרא יתירא הוא ותניהו ענין למקלל

אביו [ואמו] שאינו חייב עד שיקללם

בשם המיוחד: ודברי הכל. דלח

תימא הואיל וקרא יתירא הוא לרבות

תניהו ענין לרבות אף המקלל עלמו

וחבירו אלא דוקא קאמר רבי מנחם

לרבות מקלל אביו שהוא בסקילה כמברך את השם אבל בעלמו וחבירו

דלאו בעלמא הוא לא תילף מהכא:

לא מקלל חרש. ומרבינן מיניה

:בסנהדרין (דף סו.) כל שהוא בעמך

ויתיב וקחמר מתניתין כדתנן. כב

כהנא היה שונה משנתנו כמות

שהיא שנויה יככה וכן יככם: אמר ליה. רב יהודה כנה הפוך דבריך

כנגד אחרים אמור יכהו וכן יכהם

שלא תקללני: ויתיב וקאמר גם אל

יתלך לנלח. את המקרא הזה היה

דורש שנאמר בדואג בספר תהלים:

כנה. ואמור יתלהו: והא לית ליה

לרבי מאיר כו'. דתנן במסכת

קדושין (דף סא.) ר"מ אומר כל תנאי

שאינו כפול כתנאי דבני גד דובני

ומנין לעשות 🌣 (אלה שאין עמה שבועה כאלה שיש עמה שבועה) ושבועה שאין עמה אלה כשבועה שיש עמה אלה תלמוד לומר ושמעה קול אלה ושמעה אלה ושמעה קול אמר רבי אבהו מנין לאלה שהיא שבועה שנאמר יויבא אתו באלה וגו' וכתיב וגם במלך נבוכדנצר מרד אשר השביעו באלהים תנא אארור בו נידוי בו קללה בו שבועה בו נידוי דכתיב יאורו מרוז אמר מלאך ה' אורו ארור יושביה יואמר עולא בארבע מאה שיפורי שמתיה ברק למרוז בו קללה דכתיב זואלה יעמדו על הקללה וכתיב יארור האיש אשר יעשה פסל וגו' בו שבועה •דכתיב יוישבע יהושע בעת ההיא לאמר ארור האיש לפני ה' וגו' ודלמא תרתי עבד להו אשבעינהו ולייטינהו אלא מהכא ואיש ישראל נגש ביום ההוא ויואל שאול⁸ את העם לאמר ארור האיש אשר יאכל וגו' וכתיב יויהונתן לא שמע בהשביע אביו את העם ודלמא הכא נמי תרתי עבד להו אשבעינהו ולייטינהו מי כתיב וארור השתא דאתית להכי התם נמי לא כתיב וארור אמר

רבי יוםי ברבי חנינא יאמן בו שבועה בו קבלת דברים בו האמנת דברים בו שבועה

גמרינן בעלמו מה שלא מלינו שאסור בחבירוי: במקת במכינוי: מקלל חבירו דכתיב לא תקלל חרש. מחרש ואביו אתי אלא שלא חש כאן להאריך וליכא למיפרך שכן משונין כדפריך בפ' ד' מיתות (שם דף סו. ושם) על דיין וחרש ונשיא דאביו אינו משונה:

רעל הכנויין באזהרה. וא״ת למ״ד

דף סו.) אלהים לא תקלל קדש איש

חיש כי יקלל למה לי וי"ל דחיצטריך

לכרת והא דאמרינן על הכנויין

באזהרה למעוטי מיתה אתא ולא

למעוטי כרח: בנקבו שם יומת מה ת"ל. מימה הא אינטריך

לכדדרשינן בפ' ד' מיתות (שם דף נו.)

:דאינו חייב עד שיברך שם בשם

ושמור נפשך מאד. תימה בקללה

איכא פלוגתא (ב"ק נא:) חבלה נמי

מיפוק ליה מהאי קרא או מוהשמרו

מאד לנפשותיכם ועוד תימה דבפ׳

ד' מיתות (סנהדרין דף סו.) דחיק

לאשכוחי אזהרה למקלל אביו מנשיא

וחרש ודיין ליגמר ממקלל עלמו וי"ל

דאי לאו דאשכחנא אביו (ד) לא הוה

ד״ה חייב ובחובל עלמו

בפרק ד' מיתות (סנהדרין

6. ארור האיש אשר יעשה פֶּסֶל וּמַפֵּכָה תוֹעֲבַת יְיָ מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ וְשָׁם בַּפְּתֶר וְעָנוּ כָל הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן:

ההיא לאמר ארור האיש ַּהְוּיִא לֵאנהוּ בְּנְה הָתְּים לִפְנֵי יְיָ אֲשֶׁר יָקוּם וּבְנָה אֶת הָעִיר הַוֹּאת אֶת יְרִיחוּ בְּבְכֹרוֹ יְיַסְדֶנָה וּבְצְעִירוֹ יַצִּיב דְּלְתֶיהָ: יהושע ו כו .8. וִאִישׁ יִשִּׂרָאֵל נְגַשׁ בִּיּוֹם 8. וִאִישׁ יִשִּׂרָאֵל נְגַשׁ בִּיּוֹם ההוא ויאל שאול את העם לַאמר אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יאכַל לֶחֶם עַד הָעֶרֶב וְנִקְמְוּתִי מֵאיְבִי וְלֹא טָעַם שמואל א יד כד

וִיוֹנַתַן לֹא שַׁמַע כּ. יְיִּדְּיָּוְ כֹּא שְּבֵּע בְּהַשְׁבִּיעַ אָבִיו אֶת הְעָם וַיִּשְׁלַח אֶת קְצֵה הַמַּטֶּה אשר בידו ויטבל אותה פִיו וַתַארנָה עֵינָיו: שמואל א יד כז

10. וְבָאוּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים הָאֵלֶה בְּמֵעַיָר לַצְבּוֹת בַּטֵן יְהָאָלֶּיוּ בְּבֵּילּיִרְ וְאָמְרָה הָאִשְּׁה וְלַנְפָּל יְרַךְּ וְאָמְרָה הָאִשְּׁה אָמֵן אָמֵן: במדבר ה כב 11. אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים את דברי התורה הזאת טָּוּנ וְּבְּוֵי נַוּיּנוֹן זוֹ נַוּאַנּר כָּל לָעֲשׁוֹת אוֹתָם וְאָמֵר כָּל הָעָם אָמֵן: דברים כז כו וְיְצֶם בְּיֵבְיּן. 12. וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה הַנְּבִיא אָמֵן כַּן יַעֲשֶׂה יִיָּ יָקַם ְיִיָּ אֶת דְּבֶרֶיךְ אֲשֶׁר נְבָּאתְ לְהָשִׁיב בְּלֵי בֵית יְיִ וְכָל הַגּוֹלְה מִבְּכָל אֶל הַמְּקוֹם הַזָּה:

.13 וזכרתי את בריתי אָשֶׁר בִּינִי וּבִינֵיכֶם וּבֵין כְּל גָפֶשׁ חַיָּה בְּכָל בָּשָׂר וְלֹא הֶיֶה עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל ָלְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר:

ברכה שאם שטית לא תנקי אלמא לא בעינן כפילה ומשני ר' תנחום הנקי כחיב בלא יו"ד כמו חנקי וקאי אקרא דבחריה דכתיב 14 בי מי בחזאת לי אשר נְשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי נֹחַ עוֹד על הָאָרֶץ בַּן נִשְׁבַּעְתִּי

בראשית טי 1.6 הקל בני נישראל תדבר לאמר הניש איים היש הייש איש כי יקקל אלקייו ונשא חטאו: ויקרא כד טו שם יי, מות יומת רגום יו, גמו בו כל העדה כגר כאורה בנקקבו שם יומתוויקרא כד טו 1.8. רק השמר לך: שם יי, מות יומת רגום יו, גמו בו כל העדה כגר כאורה בנישר איים איש היש ביי יקקל אלקייו ונשא חטאו: ויקרא כד טו יַרְאוּ. רַק הִשְּׁמֶר לְךְּ וּשְׁמֹר נַפְּשְׁךְּ 18. רַק הִשְּׁמֶר לְךְּ וּשְׁמֹר נַפְּשְׁךְּ

דכתיב ייואמרה האשה אמן אמן בו קבלת דברים דכתיב "ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם כתיב מעמא דכתיב הנקי הא לאו הכי מכלל לאו אתה שומע הן לא אמרינן

אלא

ואמר כל העם אמן בו האמנת דברים דכתיב יויאמר ירמיה [הנביא] (אל חנניהו) אמן כן יעשה ה' יקם ה' את דבריך אמר רבי אלעזר ילאו שבועה יהן שבועה בשלמא לאו שבועה דכתיב יולא יהיה עוד המים למבול וכתיב יב'כ מי נח זאת לי אשר נשבעתי אלא הן שבועה מנא לן סברא הוא מדלאו שבועה הן נמי שבועה אמר רבא יוהוא דאמר לאו לאו תרי זימני והוא דאמר הן הן תרי זימני דכתיב זולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול ולא יהיה עוד יש המים למבול ומדלאו תרי זימני הן נמי תרי זימני: המקלל בכולן חייב דברי ר"מ וחכמים פוטרין: יחנו רבנן יוֹאיש [איש] כי יקלל אלהיו ונשא חמאו מה ת"ל והלא כבר נאמר יוונקב שם ה' מות יומת יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד בלבד מנין לרבות את הכינויין תלמוד לומר איש איש כי יקלל אלהיו וגו' מכל מקום דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יעל שם מיוחד במיתה ועל הכינויין באזהרה: והמקלל אביו ואמו וכו': יימאן חכמים רבי מנחם בר יוםי דתניא רבי מנחם בר יוםי אומר ייבנקבו שם יומת מה ת"ל שם לימד על יהמקלל אביו ואמו שאינו חייב עד שיקללם בשם: והמקלל עצמו וחבירו כו': אמר רבי ינאי ודברי הכל עצמו דכתיב רק השמר לך ושמור נפשך מאד ₪ כדרבי אבין אמר רבי אילעא דאמר כל 12 השמר לד מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה וחבירו דכתיב יילא תקלל חרש: יכך ה' 🌣 אלהים וכן יככה אלהים זו היא אלה הכתובה בתורה: יתיב רב כהנא קמיה דרב יהודה ויתיב וקאמר הא מתניתין כדתנן א"ל כנה יתיב ההוא מרבגן קמיה דרב כהנא ויתיב וקאמר 20גם אל יתצך לנצח יחתך ויםחך מאהל ושרשך מארץ חיים סלה א"ל כנה תרתי למה לי מהו דתימא ה"מ מתניתין אבל בקראי אימא לא מכנינן קמ"ל: אל יכך ויברכך וייטיב לך רבי מאיר מחייב וחכמים פוטרין: "והא לית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן איפוך כי אתא רבי יצחק תנא כדתנן אמר רב יוסף השתא דאנן תנן הכי וכי אתא רבי יצחק תני הכי ש"מ דוקא תנן אלא קשיא כי לית ליה בממונא אבל באיסורא אית ליה הרי סומה דאיסורא הוא יואמר ר' תנחום בר חכינאי בהנקי

ל**תויי בי ייה** ו דו בין באפיציני. ישעיהו נד ט 15. וַהַקְּמַתִּי אָת בְּרִיתִי אִתְּכָם וְלֹא יָבֶרָת כָּל בָּשֶׁר עוֹד מַמֵּי הַמָּבוּל וְלֹא יִהְיָה עוֹד מַבּוּל לְשׁׁדְּת הָאָרֶץ: בראשית ט יא 16. וְאַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדָבֵּר לַאמֹר איש איש בי יסלל אלהיו וויוש חישי. ייביייביי בראשית ט יא איכא דאמרי מרוז גברא הוא. איכא דאמרי כוכבא הוה. דכתיב מן שמים נלחמו הכוכבים וגו' (מ"ק זה). ואמר [עולא] בארבע מאה שיפורי שמתיה ברק למרוז. ארור בו שבועה שנא' וישבע יהושע בעת ההיא לאמר ארור האיש אשר וגר'. ולא אמרינן תרתי עבד בהו אשבעינהו ולייטינהו. מדלא כתיב וארור: ההיא לאמר ארור האיש אשר זגר. ולא אמרינן חתתי עבד בהו אשכעיתהו ורייטינתה. מדכא כתיב וארור:

שם זי מות זינמת רוב וכך העדה פגד באוך הקבו שם יומתותיקרא כד טו 18. רק השמר גפיף העימר במי מאד בהו שפנית לבבף כל ימי הייש הביע הכהן את האשה וגו' וכתיב ואמרה האשה אמן

מאר ויוי (שני 20. העונה אמן אחר שבועה כמוציא שבועה מפיו דמי. אמן בו קבלת דברים שנאמר

וריא השר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם ואמר כל העם אמן. אמן בו האמנת דברים (וְיְסְוְהָלְ מְאַרְלְ חִישׁ־ם סְלָה: ההלים ובז 12. הְשְׁבָּבְעְ עִהְה הַבּהֹוְ אָמָת אָל הָאִשָּה אם לא שָבב אִישׁ

שנאמר ויאמר ירמיה הנביא אמן כן יעשה ה' יקם ה' את דבריך: א"ר אלעזר לאו לאו תרי זימני
שבועה היא. ופשוטה היא: המקלל בכל הכנויים חייב דברי רי היום המיתה שנאמר ונקב שם ה' מת יומת אלא על שם המיוחד במיתה. ועל הכנויים פוטרין בכנויין ממיתה שנאמר ונקב שם ה' מת יומת אלא על שם המיוחד במיתה. ועל הכנויים באזהרה. וכן המקלל עצמו או חבירו (בכולן) עובר בלא תעשה. א"ר ינאי ודברי הכל.

ראובן] אינו תנאי ואי לא כפליה לא אמרינן מכלל זה אתה שומע את זה: והרי סוטה דאיסורא. ופרכינן מינה לר"מ כו' דתנן מ' במסכת

קדושין [סב] מדכתיב [במדבר ה] אם לא שטית הנקי ופשיטא לן דלא הולרכנו לברך את הסוטות ולא נאמר אלא לשמוע לאו מכלל הן קללה מכלל

ואת כי שטית למשמע הכי חנקי ממים המאררים האלה ואת כי שטית אלמא אי לא הנקי מכלל הן אתה שומע לאו לא אמרינן: